
نقش آزادی خواهان مازندران

در جنبش مشروطه و فتح تهران

نوشتہ

سالار فاتح (علی دیوسالار)

بد اختصار

منوچهر خواجه نوری

سخنرانی	دیوسالار، علی، ۱۲۴۵ - ۱۳۲۶.
عنوان و نام پدیدآور	نقش آزادی خواهان مازندران در جنبش مشروطه و فتح تهران / نوشه سالار فاتح (علی دیوسالار).
مشخصات نشر	تهران: نامک، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	ص: ۲۲۴ ص: مصور.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۶۸۹۵-۹۳-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	نمایه.
موضوع	دیوسالار، علی، ۱۲۴۵ - ۱۳۲۶. -- خاطرات
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب مشروطه، ۱۳۲۷-۱۳۲۴ ق.ق.
موضوع	ایران -- تاریخ -- انقلاب مشروطه، ۱۳۲۷-۱۳۲۴ ق.ق. -- مازندران
رده‌بندی کنگره	DSR ۱۴۰۳ / ۹۴ آ۳ د
رده‌بندی دیوبی	۹۵۰/۰۷۵۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	۱۳۰۸۹۱۶

 naamak.publication@gmail.com
 [@naamak.publication](https://www.instagram.com/naamak.publication)
 [@naamakpublication](https://twitter.com/naamakpublication)

تلفن: ۶۶۴۱۷۶۳۶

نقش آزادی خواهان مازندران در جنبش مشروطه و فتح تهران

نویسنده: سالار فاتح (علی دیوسالار)

به اهتمام: منوچهر خواجه نوری

اسکن و ترمیم تصاویر: مصطفی زکریا

نوبت چاپ: دوم، ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: گیلان

قیمت: ۶۹ هزار تومان

ISBN: 978-964-6895-93-5

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۹۵-۹۳-۵

تمامی حقوق این اثر برای نشر نامک محفوظ است

تکثیر یا تولید مجدد آن کلّاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی و صوتی)

بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

مرکز پخش: پارسه ۶، ۶۶۴۷۷۴۰۵-۶، داخلی ۱

نهریست

۷	مقدمه
۹	فتح تهران و اردوی برق
۳۱	پادداشت‌های تاریخی راجع به فتح تهران
۱۳۲	اردوی برق
۱۶۷	تصاویر و اسناد
۱۹۷	نمایه عمومی

به نام خدا

مقدمه

آقای عمام الدین فیاضی، محقق معاصر، در نگرش به تلاش‌های سیاسی سالار فاتح در گنجینه اسناد شماره چهارم سال چهارم چنین می‌نگارد: «در صحنه حساس و سرنوشت‌ساز تاریخ این مرز و بوم گمنامانی بسیار نقش‌های مهم ایفا نموده‌اند که هنوز برای مردم و برخی محققین ما بنا آشنا و ناشناخته‌اند و به اثربخشی‌شان بر حوادث تاریخی بدانها کمتر پرداخته‌اند» است.

در این نوشتار سعی خواهد شد یکی از تاریخ سازان دوران پر تلاطم مشروطیت معرفی شود. سرگذشت وزندگی سالار فاتح از خلال حرکت‌ها و جنبش‌های آن ایام بویژه در شمال ایران بررسی شده و به نقش مؤثر او در فتح تهران در زمان استبداد صغیر و پس از آن اشاره می‌گردد» (نقل به مضمون).

کتاب «نقش آزادی خواهان مازندران در جنبش مشروطه و فتح تهران» که از گردآوری یادداشت‌های پدر بزرگم مرحوم سالار فاتح به نگارش درآمده شرح مبارزات آزادی خواهانه و خستگی ناپذیر او و یارانش در راه رسیدن به حکومت مشروطه می‌باشد که سرانجام به فتح قزوین و بادامک و بالاخره تهران انجامید و بلا تردید دستاورد گران قیمتی در تاریخ معاصر این سرزمین به شمار می‌رود. سالار فاتح

که از خطه مازندران سربرآورد و سالاری خودساخته بود در دوران استبداد صغیر میان مبارزان راه آزادی چهره‌ای آشنا بود لکن پس از استقرار حکومت استبدادی رضاشاه از آن جا که موضع خود را تغییر نداد مغضوب واقع شده دچار زندان و تبعید گردید و بتدریج در محاق فراموشی فرو رفت.

امید است نسل جوان ما با آشنایی به تاریخ پر نشیب و فراز ایران خدمتگذاران خود را بشناسد. لازم به ذکر است این کتاب در سال ۱۳۳۷ شمسی با نام «یادداشت تاریخی راجع به فتح تهران» به چاپ رسیده است.

مژده خواجه نوری

تهران - ۱۳۹۰ خورشیدی